

EVAGRIUS Monachus (saec. v)

ALTERCATIO INTER THEOPHILUM CHRISTIANUM ET SIMONEM IUDAEUM ¹PL
20, 1170

Th. [...]. Aut numquid et de nativitate eius audebit disputare? cum idem propheta: *Factum verbum Domini*, inquit, *ad Achaz: Pete tibi signum a Domino Deo tuo in profundum inferni, sive in excelsum supra. Et dixit Achaz: Non petam, et non tentabo Dominum. Et ait: Audite nunc, domus David: Non pusillum vobis certamen erit cum hominibus; et ideo vos praestabitis certamen cum hominibus, quoniam Dominus Deus dabit vobis signum: Ecce Virgo concipiet, et pariet Filium, et vocabitur nomen eius Emmanuel; quod interpretatur, Nobiscum Deus.*²

143

*1171

Sim. — Ego prophetis credo. Praeterea Isaiam receptissimum accipio; sed aliam virginem dixisse arbitror. Cum enim Salmanassar rex Assyriorum ducem suum misisset ad Hierusalem exprobrare Deum vivum; tunc Isaias prophetavit adversus Salmanassar regem dicens: *Sprevit te, subsannavit te, virgo filia Sion. Caput suum movet adversum te, filia Hierusalem.*³ Quando et angelus de *castris Assyriorum centum octoginta millia percussit, in hoc fuit nobiscum Deus.

Th. — Erras, Iudae: nondum removes incredulitatem. Si ergo filiam Hierusalem dicis; quem filium peperit? Vel quis butyrum et mel manducavit? Aut quis infans fuit qui priusquam cognosceret patrem aut matrem, spolia Samariae detraxit? Aut quem filium de semine David aluit? Isaias enim dixit: *Ecce Virgo in utero accipiet, et pariet filium, et vocabitur nomen eius Emmanuel. Butyrum et mel comedet: priusquam cognoscat vocare patrem vel matrem, accipiet virtutem Damasci, et spolia Samariae contra regem Assyriorum* ⁴ [...].

Sim. — Bene quidem per omnia patefacis mysteria. Et quia Christum et Dei Filium ore Dei prolatum verbo genitum, et ex Virgine natum probasti. Quomodo ergo ex semine David in Bethleem civitatem natum asseveras?

Th. — Auctorem Isaiam dabo: *Exiet virga de radice Jesse, et flos de radice eius ascendet, et requiescet super eum Spiritus Domini.*⁵ Virga enim Maria virgo fuit, quae ex semine David processit, ex qua

¹ Quantum ad Evagrium atque ad opus ei attributum pertinet, discrepant viri docti (cf. PLS I, 1095; ALTANER, 481). Clavis (482) authenticum iudicat.

² Isa. VII, 10-14.

³ Isa. XXXVII, 22.

⁴ Isa. VII, 14, 15; VIII, 4.

⁵ Isa. XI, 1, 2.

Christus flos patriarcharum secundum carnem nascitur. Deus enim qui in Numeris signum fecit, ut asina loqueretur, multum maius signum facere voluit, ut Christus ex virgine nasceretur. Aut quid mihi et tibi esset certamen, nisi ut Virgo peperisset?

Sim. — Credo Virginem, ut dicis, potuisse de Spiritu concipere. Agitur, si virgo potuit parere.

Th. — Incredule! Saxum Deus potuit rumpere, et aquam in sitientem producere; quanto magis Deus iubere potuit ut virgo partum ederet! Adhuc * tibi dico aliud testimonium, si tamen credas *1172 Baruch, Neri filium, qui in Babylonem prophetavit.

Age nunc, intellige racemum illum in Numeris,¹ quem in terra 1175 repromissionis duo vectantes reportabant: quod utique figura fuit Christi pendentis in ligno. Adveniens de terra repromissionis, id est de Maria, quae ex genere terreno fuit.

VITALIS ET CONSTANTIUS² Hispani (saec. v)

EPISTOLA AD S. CAPREOLUM EP. CARTHAGINENSEM

1435

[...] Sunt hic quidam qui dicunt non debere dici Deum natum. Nam et haec est fides eorum, hominem purum natum fuisse de Maria virgine, et post haec Deum habitasse in eo. Quorum nos humiles pueri tui resistimus affirmationi, non ita debere dici: sed confitemur, ut ait evangelista, annuntiante angelo Gabriele Mariae dicente: *Spiritus sanctus veniet in te, et virtus Altissimi obumbrabit tibi: ideoque quod nascetur ex te sanctum, vocabitur Filius Dei.*³

PL
53, 848

II. Confitemur itaque Deum fuisse in utero Mariae virginis, assumpsisse aliquam partem, fabricasse Deum sibi hominem, natum fuisse Deum verum et hominem verum quem assumpsit pro salute generis humani, ut ait Apostolus: *Cum venit plenitudo temporis, misit Deus Filium suum factum ex muliere, factum sub lege, ut eos qui sub lege erant redimeret.*⁴

¹ Num. XIII, 24.

² Constantius vel potius *Tonantius* (Clavis 398).

³ Lc. I, 35.

⁴ Gal. IV, 4.

● PL 20, 1178.

● PL 53, 764, 765, 766, 785, 829, 850, 851.